

บทที่ 5

บทบาทการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนของเมืองอุดรธานี

ในบทนี้ จะนำข้อมูลที่ได้จากการและการวิเคราะห์ของบทที่ผ่านมา โดยจะศึกษาในเรื่อง บทบาทการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนของเมืองอุดรธานี , ศักยภาพของเมืองอุดรธานีที่ส่งเสริมบทบาทการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุน , การเปิดใช้สะพานมิตรภาพ (ไทย - ลาว) ที่มีต่อผลเมืองอุดรธานี , ประมวลข้อคิดเห็นจากแบบสอบถาม และความต้องการของประชากรเมืองอุดรธานี

5.1 บทบาทการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนของเมืองอุดรธานี

การวิเคราะห์บทบาทของเมืองอุดรธานีที่มีต่อพื้นที่โดยรอบ จากการศึกษาวิวัฒนาการชุมชนเมืองอุดรธานี ในบทที่ 4 สามารถวิเคราะห์บทบาทของเมืองอุดรธานีที่มีต่อพื้นที่โดยรอบ (ตารางที่ 5.1) ตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2436 - 2540 เมืองอุดรธานีเป็นเมืองที่มีบทบาทที่สำคัญต่อพื้นที่โดยรอบมาโดยตลอด และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2436 เป็นต้นมา เมืองอุดรธานีเริ่มมีบทบาทเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการบริการในระดับอนุภาค

จากการศึกษาและทบทวนนโยบายของรัฐที่สนับสนุนบทบาทการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนของเมืองอุดรธานี สรุปได้ว่า เมืองอุดรธานีเป็นเมืองหลักที่อยู่ในการสนับสนุนของรัฐมาโดยตลอดควบคู่กับเมืองนครราชสีมา และเมืองขอนแก่น เมืองอุดรธานีเริ่มมีบทบาทการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนอย่างเด่นชัด ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เป็นต้นมา (พ.ศ. 2520 - 2524) ซึ่งเป็นแผนพัฒนาฯ ฉบับแรกที่มีการกำหนดการพัฒนาเมืองหลักขึ้นในภูมิภาค และได้กำหนดให้เมืองอุดรธานีเป็นหนึ่งในเมืองหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) กำหนดให้เมืองอุดรธานีเป็นหนึ่งในเมืองหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีความสำคัญรองจากเมืองนครราชสีมาและเมืองขอนแก่น ส่วนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้กำหนดให้เมืองอุดรธานีมีบทบาทเป็น " เมืองศูนย์กลางธุรกิจ การบริการ และการตลาดที่รวบรวมผลผลิตทางการเกษตร และกระจายสินค้าไปสู่จังหวัดอื่นๆในอนุภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน อุตสาหกรรมที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและหัตถกรรมต่างๆ " และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) กำหนดให้เมืองอุดรธานีมีบทบาทเป็น " เมืองศูนย์กลางการค้า และบริการที่ติดต่อกับกลุ่มประเทศอินโดจีน และกระจายสินค้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยเชื่อมโยงกับสกลนคร และจุดชายแดนที่ท่าเสด็จ จังหวัดหนองคายและท่าข้าม จังหวัดมุกดาหาร "

ตารางที่ 5.1 สรุบบทบาทของเมืองอุดรธานีที่มีต่อพื้นที่โดยรอบ จำแนกตามวิวัฒนาการชุมชนเมือง ตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2436 - 2540

ช่วงเวลา	บทบาทของเมืองอุดรธานีที่มีต่อพื้นที่โดยรอบ
ก่อนปี พ.ศ. 2436	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นชุมทางคมนาคม 2. เป็นชุมทางการติดต่อสื่อสาร
ระหว่างปี พ.ศ. 2436 - 2503	<ol style="list-style-type: none"> 1. เมืองยุทธศาสตร์ 2. เมืองศูนย์กลางทางการค้าและการบริการ 3. เมืองศูนย์กลางบริหารการปกครอง
ระหว่างปี พ.ศ. 2504 - 2519	<ol style="list-style-type: none"> 1. เมืองยุทธศาสตร์ 2. เมืองศูนย์กลางทางการค้าและการบริการ
ระหว่างปี พ.ศ. 2520 - 2530	<ol style="list-style-type: none"> 1. เมืองยุทธศาสตร์ 2. เมืองศูนย์กลางธุรกรรมทางการเงิน 3. เมืองศูนย์กลางทางการค้าและการบริการ
ระหว่างปี พ.ศ. 2531 - 2540	<ol style="list-style-type: none"> 1. เมืองศูนย์กลางทางการค้าและการบริการ 2. เมืองศูนย์กลางการคมนาคมและการขนส่ง 3. เมืองศูนย์กลางธุรกรรมทางการเงิน 4. เมืองศูนย์กลางบริหารการปกครอง 5. เมืองศูนย์กลางบริการการท่องเที่ยว 6. เมืองศูนย์กลางบริการทางสาธารณสุขและการศึกษา 7. เมืองศูนย์กลางการค้าส่งเสื้อผ้าสำเร็จรูป 8. เมืองศูนย์กลางรวบรวมกระจายผลผลิตทางการเกษตร 9. เมืองศูนย์กลางซ่อมเครื่องจักรกลทางการเกษตรและเครื่องยนต์

ที่มา : จากการศึกษาและวิเคราะห์

การวิเคราะห์บทบาทการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนของเมืองอุดรธานี แบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน คือ ด้านการค้าและบริการ และด้านการลงทุน

5.1.1 ด้านการค้าและบริการ

จากการศึกษาในบทที่ 4 พบว่า ปัจจุบันเมืองอุดรธานีมีบทบาทการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการบริการในระดับอนุภาคและระดับจังหวัด โดยบทบาทของเมืองอุดรธานีในระดับจังหวัดนั้น เมืองอุดรธานีเป็นศูนย์กลางธุรกิจของอำเภอตอนกลางและตอนเหนือของจังหวัดอุดรธานี คือ เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายสินค้าเกษตร ศูนย์กลางค้าส่ง - ค้าปลีกสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าอุตสาหกรรม รวมทั้งเป็นศูนย์กลางทางการเงิน ธุรกิจทางการค้าและบริการต่างๆ โดยอำเภอที่ทำการติดต่อผ่านศูนย์กลางธุรกิจเมืองอุดรธานี ได้แก่ อำเภอกุดจับ อำเภอหนองวัวซอ อำเภอเพ็ญ อำเภอบ้านผือ อำเภอน้ำโสม อำเภอสร้างคอม อำเภอหนองหาน อำเภอบ้านดุง อำเภอไชยวาน อำเภอทุ่งฝน อำเภอพิบูลย์ และกิ่งอำเภออำเภอนายูง

ในขณะที่ศูนย์กลางธุรกิจตอนใต้ของจังหวัดอุดรธานี คือ ชุมชนตุมใต้ ในอำเภอกุมภวาปี เป็นศูนย์กลางในการซื้อขายสินค้าเกษตร ซึ่งมีพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว อ้อย ปอ ข้าวโพดและมันสำปะหลัง และเป็นศูนย์กลางการค้าส่ง - ค้าปลีก สินค้าอุปโภคบริโภค ในบริเวณทางตอนใต้ของจังหวัด โดยอำเภอที่ทำการติดต่อค้าขายผ่านศูนย์กลางธุรกิจในอำเภอกุมภวาปี ได้แก่ อำเภอวังสามหมอ อำเภอศรีธาตุ อำเภอโนนสะอาด และอำเภอหนองแสง

นอกจากนี้เมืองอุดรธานียังมีบทบาทการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการบริการในระดับอนุภาคให้บริการแก่จังหวัดข้างเคียงในเขตอิทธิพล 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดหนองคาย จังหวัดสกลนคร และจังหวัดนครพนม ซึ่งมีประชากรรวมประมาณ 6 ล้านคน และมีมูลค่ารวมกันมากกว่า 30,000 ล้านบาทต่อปี จังหวัดอุดรธานีสามารถพัฒนาธุรกิจเพื่อรองรับความต้องการได้

ความสัมพันธ์ระหว่างกรุงเทพมหานครกับเมืองอุดรธานี คือการพึ่งพาสินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ การบริหารการปกครอง และการคลัง ความสัมพันธ์ในส่วนของการบริหารการปกครองนั้น ผู้บริหารราชการในจังหวัดอุดรธานีเป็นผู้ที่ส่งมาจากส่วนกลาง แต่ในระดับการปกครองท้องถิ่น คนในท้องถิ่นสามารถดำเนินการเลือกตั้งเอง ส่วนการคลังของจังหวัดอุดรธานีมาจากส่วนกลาง จะเป็นฐานอำนาจช่องทางหนึ่งของเมืองอุดรธานี เนื่องจากมีการใช้บริการต่างๆในเมือง จึงทำให้เมืองอุดรธานีมีบทบาทการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุน ทั้งนี้การบริหารการปกครองราชการและการคลังเป็นความสัมพันธ์ของการเมืองและการคลัง

ในส่วนของความสัมพันธ์ของการพึ่งพาสินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆระหว่างกรุงเทพมหานครกับเมืองอุดรธานี มีการเชื่อมโยงกันทางการคมนาคมขนส่งทั้งทางรถไฟ รถยนต์ และทางอากาศ เนื่องจากพื้นที่ในเมืองอุดรธานีเป็นศูนย์กลางของการรวมสินค้าอุปโภคบริโภคจากกรุงเทพมหานคร และกระจายออกสู่จังหวัดอนุภาคและสปป.ลาว ส่วนตลาดสปป.ลาวนั้น เมืองอุดรธานีสามารถเป็นแหล่งตลาดได้ เพราะมีการอนุญาตให้คนลาวเดินทางเข้ามาฝั่งไทย โดยใช้บัตรผ่านแดนได้ถึงเมืองอุดรธานีเท่านั้น เมืองอุดรธานีเป็น

ศูนย์กลางของการรวมและกระจายสินค้าอุปโภคบริโภค แต่พื้นที่ในเมืองอุดรธานีกลับไม่มีแหล่งผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกนอกพื้นที่ กิจกรรมการค้าปลีกและอุตสาหกรรมที่ตั้งปะปนในชุมชนเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคภายในเมือง แต่สินค้าอุปโภคบริโภคส่วนใหญ่มีการนำเข้ามาจากกรุงเทพมหานคร ก่อนการกระจายออกสู่ภูมิภาคและสปป.ลาวต่อไป ในปี พ.ศ. 2540 เมืองอุดรธานีมีบริษัทขนส่งสินค้า จำนวน 15 แห่ง โดยการเชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งจากรถบรรทุกและรถยนต์ส่วนบุคคล ผ่านตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 การคมนาคมทางรถไฟมีชุมทางการขนส่งสินค้าโดยเฉพาะน้ำมันปิโตรเลียมและกาซธรรมชาติที่สถานีอุดรธานี นอกจากนี้สินค้าอุปโภคบริโภคที่ขนส่งทางอากาศที่ท่าอากาศยาน คือ สินค้าที่ต้องการความรีบด่วน เช่น สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ อาหารทะเล ผักผลไม้ที่เสียหาย

นอกจากนี้ในเมืองอุดรธานียังเป็นเมืองศูนย์กลางรวมและกระจายสินค้าเกษตรขั้นปฐม และสินค้าที่แปรรูปแล้ว เช่น ข้าวเปลือก ข้าวสาร มันเส้น มันอัดเส้น แป้งมัน ปอพอก กระสอบ น้ำตาล ของอนุภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยมีจังหวัดข้างเคียงเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตร ดังนี้ จังหวัดหนองคายและนครพนม เป็นแหล่งผัก - ผลไม้ และข้าว จังหวัดสกลนคร หนองบัวลำภูและอุดรธานี เป็นแหล่งข้าวและพืชไร่ จังหวัดเลย เป็นแหล่งผัก - ผลไม้ และดอกไม้เมืองหนาว ดังนั้นผลผลิตทางการเกษตรมีการขนส่งเข้ามาถึงเมืองอุดรธานี โดยการขนส่งทางรถบรรทุกและรถบรรทุกส่วนบุคคล ตามเส้นทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 22 (อุดรธานี - นครพนม) , ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 210 (อุดรธานี - เลย) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (อุดรธานี - หนองคาย) โดยส่งมาที่ตลาดอุดรเมืองทอง ตลาดเทศบาล และตลาดไทยอีสาน หลังจากนั้นเมืองอุดรธานีจะทำหน้าที่เป็นเมืองศูนย์กลางการกระจายสินค้าเกษตรขั้นปฐมและสินค้าที่แปรรูปแล้วออกสู่จังหวัดอนุภาค และแหล่งสำหรับการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ เช่น นครราชสีมา และกรุงเทพมหานคร เพื่อส่งให้พ่อค้าต่างประเทศอีกทอดหนึ่ง รวมทั้งเมืองอุดรธานียังเป็นพื้นที่รวมสินค้าประเภทเสื้อผ้าสำเร็จรูปซึ่งผลิตในจังหวัดกระจายออกสู่ภูมิภาค สปป.ลาว และ กรุงเทพมหานคร

5.1.2 ด้านการลงทุนของเมืองอุดรธานี

จากการศึกษาในบทที่ 4 พบว่า ปัจจุบันเมืองอุดรธานีมีบทบาทของการเป็นเมืองศูนย์กลางการลงทุนในระดับจังหวัด และอนุภาค โดยแบ่งสาขาการลงทุนออกเป็น 3 ประเภท คือ สาขาการค้าและการบริการ สาขาอุตสาหกรรม และสาขาเกษตรกรรม ซึ่งการลงทุนในสาขาต่างๆ มีการลงทุนได้ทั้งในพื้นที่ภายในเมืองอุดรธานี อำเภอเมืองอุดรธานี และอำเภออื่นๆภายในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจของเมืองอุดรธานี

ปัจจุบันเมืองอุดรธานี เป็นศูนย์กลางทางการลงทุน ในสาขา การค้าและการบริการ สำหรับอำเภอเมืองอุดรธานี เป็นศูนย์กลางทางการลงทุน ในสาขาการค้าและการบริการ ซึ่งขยายออกมานอกเมือง และสาขาอุตสาหกรรมที่อาจกอมลพิษต่อเมือง หรือเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้บริการจากเมือง จึงขยายออกมาตั้งนอกเมือง ส่วนอำเภออื่นในจังหวัดอุดรธานี เป็นศูนย์กลางการลงทุนในสาขา อุตสาหกรรม ซึ่งต้องใช้พื้นที่ประกอบการจำนวนมาก หรือต้องใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น และ เป็นศูนย์กลางการลงทุนในสาขาเกษตรกรรม

เพื่อการค้า ในอนาคต เมืองอุดรธานีมีศักยภาพในการขยายฐานการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการลงทุนในระดับประเทศ สปป.ลาว โดยเฉพาะ ที่นครเวียงจันทน์

ส่วนการลงทุนในสาขาอุตสาหกรรม เนื่องจาก จังหวัดอุดรธานีเป็นจังหวัดที่มีโครงสร้างเศรษฐกิจหลักและแรงงานส่วนใหญ่ อยู่ในภาคเกษตรกรรม ดังนั้นอุตสาหกรรมที่ดำเนินการในจังหวัดอุดรธานี ส่วนมากจึงเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าเกษตรกรรม หรืออุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการเกษตร โดยสินค้าเกษตรกรรมส่วนใหญ่ที่นำมาแปรรูปเป็นพืชสำคัญของจังหวัด โดยเฉพาะ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย และปอ สามารถแยกโรงงานอุตสาหกรรมแต่ละประเภท ได้ดังนี้

1. โรงสีข้าว
2. โรงงานผลิตน้ำตาลทรายแดง
3. โรงงานผลิตน้ำตาลทรายขาว
4. โรงงานผลิตมันเส้น
5. โรงงานผลิตมันอัดเม็ด
6. โรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง
7. โรงงานปอกระสอบ
8. อุตสาหกรรมอาหารสำเร็จรูปและเครื่องดื่ม
9. อุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์
10. อุตสาหกรรมต่อเนื่องจากยางพารา

5.2 ศักยภาพของเมืองอุดรธานีที่ส่งเสริมบทบาทการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุน

จากการวิเคราะห์เรื่อง ความได้เปรียบและปัจจัยดึงดูดต่างๆในบทที่ 3 และบทที่ 4 พบว่า เมืองอุดรธานีมีความได้เปรียบ และความพร้อมในการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุน เมื่อเปรียบเทียบกับเมืองอื่นๆในอนุภาค ซึ่งความได้เปรียบและความพร้อมต่างๆนั้น จะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของเมืองในด้านต่างๆ ดังนี้

5.2.1 ความพร้อมด้านกายภาพของเมือง

ความพร้อมด้านกายภาพของเมือง คือ ความได้เปรียบเชิงที่ตั้งของเมือง ซึ่งตั้งอยู่จุดกึ่งกลางระหว่างการติดต่อกับจังหวัดข้างเคียง และสะดวกต่อการติดต่อกับเมืองใหญ่ในภาค คือ เมืองขอนแก่น และเมืองนครราชสีมา ทำให้เมืองอุดรธานีเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง

5.2.2 ความพร้อมด้านเศรษฐกิจ

5.2.2.1 ความพร้อมด้านธุรกรรมทางการเงิน

จากสภาพเศรษฐกิจของเมืองอุดรธานีที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ

บริเวณอนุภาค ที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่งของอนุภาคการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ปริมาณธุรกิจทางการเงินจึงขยายตัว ตามลำดับ โดยมีสถาบันทางการเงิน ที่จะสนับสนุนด้านการลงทุนเปิดดำเนินการในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2540) เช่น จำนวนสาขาธนาคารพาณิชย์ 20 แห่ง บริษัทประกันภัย 24 แห่ง และห้องค้าหลักทรัพย์ 8 แห่ง (ตารางที่ 3.46)

5.2.2.2 ความพร้อมด้านประชากรและแรงงาน

จังหวัดอุดรธานีมีประชากรวัยแรงงานจำนวนมากถึงร้อยละ 68 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ ผ่านการศึกษา เนื่องจากในเมืองอุดรธานีเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาของอนุภาค โดยเฉพาะการศึกษาระดับสายอาชีพ จึงทำให้สามารถผลิตแรงงานใหม่ได้ประมาณปีละ 30,000 คน และเป็นแรงงานคุณภาพที่ผ่านการศึกษาวิชาชีพได้ประมาณปีละ 10,000 คน ป้อนสู่ตลาดอุตสาหกรรม การค้า และการบริการต่างๆ ทั้งในเมืองและประเทศ รวมทั้งค่าจ้างแรงงานไม่สูงมากนัก ดังนั้นในเมืองอุดรธานีจึงมีแรงงานทุกระดับทั้งแรงงานในระดับสูงและระดับต่ำเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีแรงงานที่เคยไปปฏิบัติงานในต่างประเทศ ซึ่งเป็นแรงงานที่มีแบบแผนและวินัยสูง ซึ่งความพร้อมดังกล่าวจะเป็นตัวดึงดูดให้อุตสาหกรรมที่ต้องการใช้แรงงานสูง แรงงานคุณภาพเข้ามาตั้งในอุดรธานี

5.2.2.3 ที่ดินเมื่ออยู่เป็นจำนวนมากและมีราคาอยู่ในระดับเหมาะสม (ต่ำ)

จังหวัดอุดรธานีมีที่ดินจำนวนมาก และมีราคาอยู่ในระดับที่เหมาะสม (ต่ำ) ที่จะเลือกตั้งโรงงานอุตสาหกรรม และสามารถวางแผนล่วงหน้าที่จะขยายพื้นที่ในอนาคตได้

5.2.2.4 ผลผลิตทางการเกษตร

เนื่องจากความได้เปรียบเชิงที่ตั้งของเมืองอุดรธานี ทำให้เป็นศูนย์กลางของการคมนาคมและการขนส่งของอนุภาค สะดวกในการติดต่อกับพื้นที่รอบข้าง จึงเป็นตลาดรวมและกระจายผลผลิตทางการเกษตรทั้งของในจังหวัดและของจังหวัดในอนุภาค นอกจากนี้จังหวัดอุดรธานียังเป็นแหล่งปศุสัตว์ที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาค โดยเฉพาะการเลี้ยงไก่ และกระบือสูงสุดในภาค มีอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตร ที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น และในอนาคตน่าจะมีสู่ทางการลงทุนการพัฒนาในอุตสาหกรรมประเภทดังกล่าวได้อีกเป็นจำนวนมาก

5.2.3 ความพร้อมด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน

เมืองอุดรธานีเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญของอนุภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และเป็นเมืองที่มีความเจริญมาตั้งแต่อดีต มีการพัฒนาเมืองอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เป็นเมืองที่มีความพร้อมด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งจะเอื้อประโยชน์ต่อการลงทุนและพัฒนาพื้นที่เมืองอย่างต่อเนื่อง โดยมีความพร้อมด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานในเมือง ได้แก่

1. ความพร้อมของโครงข่ายคมนาคมในเมือง และระบบการจราจรที่มีมาตรฐานสูง เนื่องจากเมืองอุดรธานีมีการวางระบบผังเมืองที่ดีมาตั้งแต่อดีต ถนนในเมืองทุกสายมีความกว้าง และคุณภาพของพื้นผิวจราจรอยู่ในสภาพดี สามารถแบ่งถนนในเมืองออกเป็นถนนสายหลัก สายรอง และสายย่อยได้อย่างชัดเจน รวมทั้งมีระบบถนนตารางกริด ทำให้แบ่งการใช้ที่ดินในเมืองอย่างเป็นสัดส่วน นอกจากนี้ภายนอกเมืองยังมีถนนวงแหวนรอบเมือง รวมทั้งในอนาคตจะมีตัดถนนวงแหวนเพิ่มเติม เพื่อเลี่ยงการเข้าสู่เมือง ช่วยลดปัญหาการจราจรและความแออัดในเมือง และมีระบบโครงข่ายคมนาคมขนส่งที่มีมาตรฐานสูง พื้นผิวจราจรกว้าง สามารถเชื่อมต่อในทุกอำเภอ และทุกจังหวัดในภาค นอกจากนี้ยังมีเส้นทางคมนาคมที่มุ่งเข้าสู่สปป.ลาวได้โดยตรง จึงส่งเสริมให้เมืองอุดรธานีสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทั้งทางบกและทางอากาศ

2. ปริมาณไฟฟ้ามีมากเพียงพอต่อการลงทุนและพัฒนาทุกด้าน รวมทั้งมีความมั่นคงของระบบไฟฟ้า เนื่องจากในเมืองอุดรธานีเป็นที่ตั้งของการไฟฟ้าที่ให้บริการแก่อนุภาค รวมทั้งในอนาคตมีโครงการโขง - ชี - มูล เป็นโครงการผันน้ำจากแม่น้ำโขงมาผลิตกระแสไฟฟ้าเพิ่มเติมให้กับภาค

3. อัตราค่าโทรศัพท์จากเมืองอุดรธานีไปยังสปป.ลาว มีอัตราต่ำกว่าเมืองศูนย์กลางในภาค

4. ท่าอากาศยานอุดรธานี เป็นสนามบินพาณิชย์ที่สามารถติดต่อกับต่างประเทศได้โดยตรง และเป็นสนามบินพาณิชย์ที่มีผู้ใช้บริการสูงสุดในภาค สามารถพัฒนาเป็นสนามบินนานาชาติ ซึ่งจะดึงดูดให้อุตสาหกรรมหมวดอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วน เข้ามาลงทุนในจังหวัด

5.3 การเปิดใช้สะพานมิตรภาพ (ไทย - ลาว) ที่มีต่อผลเมืองอุดรธานี

จากการศึกษาในบทที่ 4 พบว่า การพัฒนาเมืองอุดรธานีที่เห็นได้ชัดเจน มี 2 ช่วงเวลา คือระหว่างปี พ.ศ.2504 - 2518 เป็นช่วงเวลาที่ทหารอเมริกันเข้ามาประจำฐานทัพในเมืองอุดรธานี และระหว่างปี พ.ศ. 2530 - 2540 เป็นช่วงเวลาที่มีการเตรียมการและเปิดใช้สะพาน (ไทย - ลาว) ที่เมืองหนองคาย โดยทั้ง 2 ช่วงเวลาดังกล่าว ในเมืองอุดรธานีมีการเปลี่ยนแปลงสูง ทำให้เกิดผลต่อเมืองทั้งด้านบวกและด้านลบ คือ การเติบโตด้านเศรษฐกิจของเมือง ค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น การขยายเนื้อเมือง และการเพิ่มสิ่งปลูกสร้างภายในเมือง รวมทั้งปัญหาสังคมต่างๆ เช่น การจราจรติดขัด อาชญากรรมเพิ่มสูงขึ้น การเสื่อมถอยของศีลธรรม การอพยพเข้าสู่ ในการวิเคราะห์ผลจากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ (ไทย - ลาว) ที่มีต่อเมืองอุดรธานี แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ช่วง เวลา คือ ก่อนการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ (ปี พ.ศ. 2530 - 2536) และหลังการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ (ปี พ.ศ. 2537 - 2540)

5.3.1 สภาพทั่วไปของเมืองอุดรธานี ก่อนการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ (ไทย - ลาว)

สภาพทั่วไปของเมืองอุดรธานี ก่อนการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ (ไทย - ลาว) แบ่งการเปลี่ยนแปลงเป็น 2 ช่วงเวลา คือ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2530 - 2535 และระหว่างปี พ.ศ. 2536 - 2537 โดยในช่วงแรกระหว่างปี พ.ศ. 2530 - 2535 เมืองอุดรธานีมีการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปตามวงจรเศรษฐกิจและเมืองอุดรธานีเป็นเมืองใหญ่ของอนุภาค ภาวะเศรษฐกิจของเมืองแปรผันตามภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของ

ประเทศ คือ ระหว่างปี พ.ศ. 2530 - 2532 ในเมืองอุดรธานีมีการขยายตัวของธุรกิจที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ และการก่อสร้างจำนวนมาก แต่ในปี พ.ศ. 2533 - 2535 ภาวะเศรษฐกิจของเมืองซบเซาลง เป็นผลมาจาก เหตุการณ์สงครามในตะวันออกกลาง และการปฏิวัติในพฤษภาคมปี ทำให้ราคาที่ดินและการก่อสร้างในเมืองชะลอตัวลง แต่เนื่องจากเมืองอุดรธานีเป็นเมืองใหญ่ของอนุภาค ยังคงมีการเติบโตทางเศรษฐกิจต่อไป แบบช้าๆ

การเปลี่ยนแปลงของเมืองอุดรธานี ก่อนการเปิดใช้สะพานมิตรภาพที่เห็นอย่างเด่นชัด คือ ระหว่างปี พ.ศ. 2536 -2537 ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศยังคงชะลอตัว แต่ภาวะเศรษฐกิจในเมืองอุดรธานีกลับคึกคักขึ้นมาอีกครั้งเพื่อรองรับการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ และมีการคาดหวังอย่างสูงว่า การเปิดใช้สะพานจะช่วยทำให้เศรษฐกิจภายในเมืองอุดรธานีเติบโต เนื่องจากศักยภาพ และความพร้อมใน จังหวัดอุดรธานี และความได้เปรียบเชิงที่ตั้งของเมือง จะสามารถสนับสนุนให้เมืองอุดรธานีพัฒนาเป็นเมืองหน้าด่านทางการค้าและการลงทุนสู่สปป.ลาว โดยเฉพาะความได้เปรียบเชิงที่ตั้งซึ่งอยู่ตรงข้ามกับนครเวียงจันทน์ เมืองหลวงของสปป.ลาว และเป็นเส้นทางที่สามารถบุกเจาะตลาดจีนตอนใต้ในอนาคต ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของสปป.ลาว เป็นตลาดการค้าที่มีโอกาสทางการค้าและการลงทุนสูงมาก เพราะมีจำนวนประชากรจำนวนมาก วัตถุดิบมากและอำนาจการซื้อของประชากรสูง ทำให้เมืองอุดรธานีมีการตื่นตัวอย่างมาก มีการขยายการก่อสร้างในเมืองอย่างคึกคัก สามารถอธิบายสภาพทั่วไปของเมืองอุดรธานีก่อนการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ (ไทย - ลาว) จากการประมวลแบบสอบถาม โดยแบ่งการอธิบายสภาพของเมืองเป็น 3 ส่วน คือ ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ได้ดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพของเมืองโดยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไม่มาก ถนนในเมืองยังไม่มีการปรับปรุง ถนนสายย่อยในชุมชนทรุดโทรม ผิวจราจรมีคุณภาพต่ำ อาคารปลูกสร้างต่างๆในเมืองเพิ่มไม่มาก อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารเก่า แต่บริเวณศูนย์กลางธุรกิจหลักของเมืองเริ่มมีการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ เช่น การสร้างโรงแรม , การขยายตัวของศูนย์การค้า และร้านสะดวกซื้อ รวมทั้งการขยายตัวของโรงพยาบาลเอกชน

2. เศรษฐกิจของเมืองมีการเปลี่ยนแปลงไม่มาก ค่าครองชีพไม่สูงสมดุกับรายได้ คือ รายได้ปานกลางแต่ค่าครองชีพไม่สูง ลักษณะเศรษฐกิจของเมืองอุดรธานีมีการเติบโตไปตามวงจรเศรษฐกิจ การขยายตัวทางเศรษฐกิจไม่สูงมากนัก

3. ปัญหาสังคมในเมืองไม่สูง การจราจรในเมืองอุดรธานีส่วนใหญ่มีความคล่องตัว แต่จะมีการจราจรติดขัดในถนนสายธุรกิจ และถนนสายการศึกษาในช่วงโมงเร่งด่วน สภาพสังคมไม่มีซับซ้อน เริ่มมีประชากรต่างถิ่นอพยพเข้ามาทำงานในเมือง เพราะในเมืองมีการก่อสร้างเพิ่มขึ้น ส่วนนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อย

5.3.2 สภาพทั่วไปของเมืองอุดรธานี หลังจากที่มีการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ (ไทย - ลาว)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา เมื่อมีการเปิดใช้สะพานมิตรภาพแล้ว เมืองอุดรธานีเป็นเมืองที่สามารถรองรับการพัฒนาจากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ (ไทย - ลาว) ที่เมืองหนองคาย เนื่องจากความไม่พร้อมในการรองรับความเจริญของเมืองหนองคาย เพราะเป็นเมืองขนาดเล็กและมีอุปสรรคด้านกายภาพของเมืองที่มีรูปร่างยาวขนานตามแม่น้ำโขง เป็นข้อจำกัดต่อการขยายเนื้อเมือง รวมทั้งที่ตั้งของเมืองอยู่ริมแม่น้ำโขง ทำให้ประสบปัญหาน้ำท่วม จากข้อจำกัดต่างๆทำให้ผลการพัฒนาจากการเปิดใช้สะพานเกิดขึ้นในเมืองหนองคาย จึงทำให้ในเมืองอุดรธานีมีการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ซึ่งสามารถอธิบายสภาพทั่วไปของเมืองอุดรธานีหลังจากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ (ไทย - ลาว) จากการประมวลแบบสอบถาม โดยแบ่งการอธิบายสภาพของเมืองเป็น 3 ส่วน คือ ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ได้ดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพของเมืองมีการเปลี่ยนแปลงสูง เนื้อเมืองมีการขยายออกไปรอบด้านโดยเฉพาะทางทิศเหนือ เนื่องจากเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์การค้าและการลงทุนสู่สปป.ลาว ส่วนในเมืองอุดรธานีมีการเพิ่มขึ้นของสิ่งปลูกสร้าง โดยมีการใช้ที่ดินในแนวตั้ง และมีการเปลี่ยนแปลงธุรกิจการค้าให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจที่เติบโต คือ อาคารที่พักอาศัย และโรงแรม มีการใช้ที่ดินในแนวตั้ง ทางทิศตะวันตกของเมือง , ภัตตาคารและร้านอาหาร ขยายใกล้กับโรงแรมและย่านใจกลางเมือง ส่วนร้านสะดวกซื้อและร้านค้าต่างๆ ขยายตามย่านชุมชน และศูนย์การค้าขนาดใหญ่ขยายไปทางทิศตะวันออกของเมือง และมีการปรับปรุงผิวถนนในเมืองและขยายผิวการจราจรรอบนอกเมือง เพื่อรองรับความเจริญ

2. เศรษฐกิจในเมืองมีการเปลี่ยนแปลงสูง เช่น รายได้ของประชากรในภาคธุรกิจเพิ่มสูงขึ้น แต่ค่าครองชีพในเมืองเพิ่มสูงตาม , การเข้ามาของประชากรต่างถิ่นซึ่งเข้ามาทำงาน ท่องเที่ยว ติดต่อบริการการค้า จึงมีการใช้จ่ายในเมือง , สินค้าในเมืองหลายหลาย ประชากรมีโอกาสเลือกบริโภคสินค้าได้มากขึ้น เช่น ร้านขายส่งที่มีทั่วไปในเมือง ร้านสะดวกซื้อ ศูนย์การค้าขนาดใหญ่ และ ประชากรในเมืองมีแหล่งงานมากขึ้น เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

3. การบริการทางสังคมเพิ่มสูงขึ้น เช่น การขยายตัวของโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ทั้งทางทิศเหนือกับทิศตะวันออกของเมือง และ การขยายตัวของสถาบันทางการศึกษาระดับสูง ทางทิศใต้ของเมือง

5.4 ข้อคิดเห็นในเรื่องบทบาทของเมืองที่ได้จากแบบสอบถาม

จากการวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทและแนวโน้มของการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนของเมืองอุดรธานี โดยการประมวลแบบสอบถามของกลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวน 200 ชุด แยกกลุ่มประชากรตัวอย่างเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มข้าราชการ , กลุ่มผู้ประกอบการ - นักธุรกิจ , กลุ่มนักเรียน - นักศึกษา และกลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มละจำนวนเท่ากัน 50 ชุด กลุ่มประชากรตัวอย่างที่สำคัญที่จะเป็นดัชนีอย่างหนึ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงบทบาทการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนของเมืองอุดรธานี คือ กลุ่มข้าราชการ และกลุ่มผู้ประกอบการ - นักธุรกิจ โดยกลุ่มข้าราชการส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถาม คือ ระดับผู้บริหาร เป็นผู้ที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย และการวางแผนเมืองอุดรธานี เป็นกลุ่มที่สามารถชี้บทบาทและแนวโน้มของเมืองได้ระดับหนึ่ง ส่วนกลุ่มผู้ประกอบการ - นัก

ธุรกิจ เป็นการสอบถามทั้งผู้ค้าปลีก - ค้าส่ง - การบริการ และสมาชิกหอการค้าจังหวัดอุดรธานี จะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงและเป็นกลุ่มประชากรที่สำคัญที่มีส่วนในการกำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเมือง ส่วนกลุ่มประชากรตัวอย่าง นักเรียน - นักศึกษา ครู อาจารย์ ซึ่งกลุ่มประชากรตัวอย่าง นักเรียน - นักศึกษา และประชาชนทั่วไป จะเป็นกลุ่มประชากรตัวอย่างที่สำคัญที่จะใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและแนวโน้มของเมืองอุดรธานีในอนาคตที่จะรองรับการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุน

การสำรวจสภาพพื้นที่จริงของเมืองอุดรธานี ได้กระทำก่อนที่จะมีการส่งแบบสอบถาม เพื่อศึกษาบทบาทของเมืองในเรื่อง ประเภทของสินค้าที่มีอยู่ในเมือง ผู้ขายที่มีกิจการอยู่ในเมืองและผู้ที่ใช้มาซื้อสินค้าและใช้บริการต่างๆในเมือง ตลอดจนการสำรวจลักษณะทางกายภาพของเมืองและสาธารณูปโภค หลังจากนั้นจึงส่งแบบสอบถามให้กลุ่มประชากรตัวอย่าง โดยเลือกสอบถามเฉพาะประชากรที่อาศัยในเมืองอุดรธานี มีวิธีการดังนี้ คือ กลุ่มประชากรทั่วไปส่งตามย่านชุมชน เช่น สำนักงานเทศบาลนครอุดรธานี ตลาดสดต่างๆ และเจริญศรีคอมเพล็กซ์ โดยจะมีการสอบถามว่าเป็นประชากรที่มาจากพื้นที่ใด แล้วเลือกสอบถามเฉพาะประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองอุดรธานี , กลุ่มผู้ประกอบการ - นักธุรกิจ ซึ่งส่งตามศูนย์กลางและทิศตะวันออกของเมือง และกลุ่มนักเรียน - นักศึกษา ส่งตามทิศตะวันตกและทิศใต้ของเมือง นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์ประชากรต่างถิ่นที่เข้ามาใช้บริการต่างๆของเมือง ในเรื่องบทบาทการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและการลงทุนของเมืองอุดรธานี และเขตอิทธิพลการให้บริการของเมืองอุดรธานี โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับความถี่ และระยะทางการเดินทางเข้ามาใช้บริการ , ชนิดของสินค้าที่เข้ามาขายในเมืองและนำออกไปนอกเมือง แหล่งที่มาและการกระจายสินค้า

ร้อยละ 85 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง มีอายุระหว่าง 20 - 50 ปี แยกตามระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ถึงปริญญาตรีหรือปวส. ร้อยละ 50 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง เป็นประชากรเมืองอุดรธานีโดยกำเนิด และส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 80 ของกลุ่มประชากรตัวอย่างรวมเป็นประชากรที่อพยพมาจากแหล่งอื่น โดยมากกว่าร้อยละ 80 ของกลุ่มประชากรที่อพยพเป็นประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งส่วนใหญ่เข้ามาอยู่ในเมืองอุดรธานีนานกว่า 10 ปี สามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเมือง

5.4.1 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของเมือง

แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเมือง หลังจากที่มีการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ (ไทย - ลาว) พบว่า กลุ่มประชากรตัวอย่างเห็นว่า พอใจ , ไม่รู้สึกใดๆ , ไม่พอใจ และพอใจมากที่สุด ร้อยละ 45 , 30 , 13 และ 12 ของจำนวนประชากรตัวอย่าง ตามลำดับ

ความเห็นที่ว่าพอใจและพอใจมากที่สุด มีเหตุผลคล้ายคลึงกัน เพราะทำให้ภาพรวมของเศรษฐกิจของเมืองอุดรธานีเติบโต ผู้ตอบส่วนใหญ่ คือ ผู้ประกอบการ - นักธุรกิจ และผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ (ไทย - ลาว) ให้เหตุผลเพราะ เป็นการสร้างแหล่งงานในเมืองเพิ่มขึ้น , การ

พัฒนาทางกายภาพของเมือง โดยเฉพาะการปรับปรุงถนนในเมืองและถนนสายอุดรธานี - หนองคาย เพื่อการติดต่อกับสปป.ลาว , การขยายตัวทางธุรกิจการค้า - บริการและการลงทุนต่างๆในเมือง รวมทั้งมีนักท่องเที่ยวผ่านเข้ามาในเมืองมากขึ้น

ความเห็นที่ 1 ไม่รู้สึกใดๆต่อการเปลี่ยนแปลงภายในเมือง ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นกลุ่มข้าราชการซึ่งไม่ได้รับประโยชน์จากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ (ไทย - ลาว) ให้เหตุผลว่า การเติบโตของเมืองอุดรธานีไม่ได้เกิดจากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ แต่เป็นไปตามวงจรเศรษฐกิจและเดิมเมืองอุดรธานีมีฐานความเจริญมานาน ปัจจุบันเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญของอนุภาค รวมทั้งความไม่สะดวกในการเดินทางไปท่องเที่ยวในสปป.ลาว ทำให้ไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับเข้ามาอีก

ความเห็นที่ 2 ไม่พอใจกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในเมือง ผู้ตอบส่วนใหญ่ คือ กลุ่มประชากรตัวอย่างที่เห็นว่า การเปิดใช้สะพานมิตรภาพ(ไทย - ลาว) ไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาใดๆต่อเมืองอุดรธานี แต่กลับเกิดผลเสียต่อเมือง เพราะทำให้ค่าครองชีพในเมืองเพิ่มสูง , สภาพแวดล้อมภายในเมืองเป็นพิษ , การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและทางกายภาพในเมืองต่ำกว่าที่คาดหวังไว้ และทำให้ปัญหาสังคมเพิ่มขึ้น

5.4.2 ข้อคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการใช้ที่ดินในเมืองอุดรธานี

แบบสอบถามข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ที่ดินในเมือง แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ การใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรม , อุตสาหกรรม , ที่อยู่อาศัย และสถาบันราชการ

5.4.2.1 ข้อคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรม

1. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกระจุกตัวของย่านธุรกิจการค้าดั้งเดิมในเมือง

ร้อยละ 45 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง เห็นด้วยกับการกระจุกตัวของย่านการค้าดั้งเดิมในเมือง เพราะย่านการค้าดังกล่าวตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางเมือง เป็นแหล่งรวมสินค้าหลายประเภทและเป็นพื้นที่ที่มีโครงข่ายคมนาคมพร้อมที่สุดในเมือง ทำให้เข้าถึงสะดวก ส่วน ร้อยละ 55 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง ไม่เห็นด้วยกับการกระจุกตัวการใช้ที่ดินย่านการค้าธุรกิจดั้งเดิม เพราะเกิดความแออัดของการค้า มีการจอดรถและทำการค้าริมทางเท้า ทำให้การจราจรในบริเวณดังกล่าวติดขัด ซึ่งผู้ที่ไม่เห็นด้วยเสนอให้มีการกระจายย่านการค้าออกสู่ชานเมือง

2. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการเปิดให้บริการของศูนย์การค้าขนาดใหญ่ที่มีต่อการค้าส่ง - ค้าปลีกดั้งเดิมในเมือง

กลุ่มประชากรตัวอย่าง แสดงข้อคิดเห็นว่า ศูนย์การค้าขนาดใหญ่ มีผลกระทบบ้าง , มีผลกระทบมาก และไม่มีผลกระทบต่อธุรกิจการค้าส่ง - ค้าปลีกดั้งเดิมในเมือง ร้อยละ 45 , 34 และ 21 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง ตามลำดับ เหตุผลของความเห็นที่ ศูนย์การค้าขนาดใหญ่ มีผลกระทบบ้าง และมีผลกระทบมากต่อธุรกิจการค้าส่ง - ค้าปลีกดั้งเดิมในเมือง เพราะทำให้ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางมียอดขายหน้ายลลดลง เนื่องจากประชานิยมไม่ใช้บริการในศูนย์การค้าขนาดใหญ่ซึ่งมีสินค้าหลากหลาย

ราคาต่ำกว่าและสะดวกในการจับจ่ายภายใต้หลังคาเดียว ทำให้ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางต้องเปลี่ยนกิจการหรือปิดกิจการลง รวมทั้งยังทำให้ในเมืองเป็นสังคมบริโภคนิยมมากขึ้น

ความเห็นฯ ศูนย์การค้าขนาดใหญ่ไม่มีผลกระทบต่อธุรกิจการค้าส่ง - ค้าปลีกดั้งเดิมในเมือง เพราะธุรกิจดังกล่าวยังคงสามารถเปิดดำเนินการต่อไปได้ และมียอดจำหน่ายเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีประชากรต่างถิ่นเข้ามาในเมืองเพิ่มขึ้นและตลาดผู้บริโภคของแต่ละย่านการค้าแตกต่างกัน

3. ข้อคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการเลือกที่ตั้งของย่านการค้าแห่งใหม่ของเมืองในอนาคต

ร้อยละ 40 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง เห็นว่าควรตั้งย่านการค้าแห่งใหม่ในเมือง บริเวณย่านการค้าดั้งเดิม คือ ถนนโพศรีและถนนประจักษ์ รูปแบบการใช้ที่ดินในแนวตั้ง เพราะเป็นย่านการค้าดั้งเดิมเป็นที่รู้จักทั่วไปและการคมนาคมสะดวก ส่วนอีกบริเวณในเมืองที่ควรมีการจัดตั้งย่านการค้าแห่งใหม่ คือ ถนนทหาร เพราะยังไม่มีย่านการค้าตั้งในพื้นที่ทั้งที่เป็นย่านชุมชนหนาแน่น และยังมีพื้นที่ว่าง รวมทั้งการคมนาคมสะดวก

ร้อยละ 60 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง เห็นว่า ควรตั้งย่านการค้าแห่งใหม่บริเวณนอกเมือง อุดรธานีทุกด้าน คือ ทิศใต้ ทิศเหนือ ทิศตะวันตกและทิศตะวันออก ตามลำดับ เหตุผลของการเสนอตั้งทางทิศใต้ เพราะปัจจุบันบริเวณดังกล่าว มีการขยายตัวของหน่วยงานราชการและสถาบันการศึกษา สะดวกในการให้บริการกับจังหวัดในอนาคต เป็นพื้นที่สูง ทำให้ไม่เป็นปัญหาการถมพื้นที่ และปัญหาน้ำท่วม รวมทั้งยังไม่มีย่านการค้าตั้งในพื้นที่ ส่วนเหตุผลของการเสนอตั้งทิศตะวันออกน้อยที่สุด เนื่องจากในปัจจุบันเป็นย่านการค้าที่กระจายออกจากเมือง และมีการกระจุกตัวของศูนย์การค้าขนาดใหญ่ 3 แห่ง

5.4.2.2 ข้อคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม

1. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการตั้งเขตอุตสาหกรรมโนนสูงที่มีต่อเมืองอุดรธานี

ร้อยละ 52 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง เห็นว่าเขตอุตสาหกรรมโนนสูงไม่มีผลกระทบต่อเมืองอุดรธานี เพราะประชากรบางส่วนยังไม่ทราบเกี่ยวกับการตั้งเขตอุตสาหกรรมโนนสูง และเขตอุตสาหกรรมดังกล่าวยังไม่เปิดบริการ

ร้อยละ 48 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง เห็นว่าเขตอุตสาหกรรมโนนสูงมีผลกระทบต่อเมืองอุดรธานีทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งผลกระทบด้านบวกต่อเมือง เนื่องจากคาดว่าจะเป็แหล่งงานให้แก่ประชากร ลดการอพยพออกของแรงงาน จะเพิ่มการลงทุนในจังหวัดโดยรวม เนื้อเมืองขยายออกและภาคธุรกิจการค้า - บริการจะขยายตัวตาม ส่วนผลกระทบด้านลบที่มีต่อเมือง คือ อาจก่อมลพิษต่อเมืองในอนาคต และจะทำให้ที่ดินมีราคาสูงขึ้น

2. **ข้อคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมขนาดเล็กในเมือง**
 ร้อยละ 52 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง เห็นด้วยกับการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมขนาดเล็กในปัจจุบัน ซึ่งกระจายทั่วไปในเมือง เพราะสะดวกต่อการใช้บริการและอยู่ในแหล่งที่อยู่อาศัย
- ร้อยละ 48 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง เห็นว่าการกระจุกตัวการใช้ที่ดินอุตสาหกรรมขนาดเล็กในพื้นที่นอกเมืองและในเมือง จำนวนร้อยละ 27 และ 12 ของจำนวนประชากรตัวอย่าง โดยกลุ่มประชากรตัวอย่างที่เห็นว่าควรมีการกระจุกตัวการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมขนาดเล็กในเมือง เพราะสะดวกในการใช้บริการ ส่วนกลุ่มประชากรตัวอย่างที่เห็นว่าควรมีการกระจุกตัวการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมขนาดเล็กนอกเมือง เพราะต้องการลดปัญหามลพิษ และสามารถควบคุมมลพิษได้สะดวก เนื่องจากอุตสาหกรรมตั้งรวมในพื้นที่เดียว , มีพื้นที่ว่างเป็นจำนวนมาก และสามารถลดความแออัดในเมือง

5.4.2.3 ข้อคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย

1. **ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่อยู่อาศัยซึ่งเกิดจากการเติบโตของเมืองอุดรธานีในปัจจุบัน**
 ร้อยละ 10 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง เห็นว่าการเติบโตของเมืองไม่ก่อให้เกิดปัญหาที่อยู่อาศัย แต่ ร้อยละ 90 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง เห็นว่าการเติบโตของเมืองอุดรธานีในปัจจุบัน ก่อให้เกิดปัญหาที่อยู่อาศัย เพราะทำให้ที่อยู่อาศัยมีราคาสูงขึ้น , มีการขยายตัวของที่อยู่อาศัยคุณภาพต่ำบริเวณชานเมือง , การเพิ่มขึ้นของที่อยู่อาศัยประเภทอาคารสูงในเมืองและที่อยู่อาศัยห่างไกลจากแหล่งงาน
2. **ข้อคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยของเมืองอุดรธานีในอนาคต**
 ร้อยละ 7 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง เห็นว่าควรมีการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยกระจายทั่วไปในเมือง เพราะสะดวกในการสัญจร แต่ร้อยละ 93 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง เห็นว่าควรมีการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยนอกเมือง โดยแยกเป็นควรมีการกระจุกและกระจายการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย ร้อยละ 13 และร้อยละ 80 ของจำนวนประชากรตัวอย่าง ซึ่งมีเหตุผลคล้ายคลึงกัน เนื่องจากราคาที่ดินไม่สูง , ต้องการความเป็นส่วนตัว , นอกเมืองทางทิศตะวันออกเป็นย่านที่อยู่อาศัย , ลดความแออัดในเมืองและการคมนาคมสะดวก

5.4.2.4 ข้อคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ

1. **ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการในปัจจุบัน**
 ร้อยละ 80 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง เห็นด้วยกับการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการในปัจจุบัน ซึ่งกระจุกตัวอยู่ทางทิศตะวันตกของเมือง บริเวณถนนสุขุมมนตรี ถนนอธิบดี และถนนวัฒนา เพราะสะดวกในการติดต่อ และประสานงานระหว่างหน่วยราชการ ส่วน ร้อยละ 20 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง เห็นว่า การใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการในเมืองอุดรธานีไม่เหมาะสม เนื่องจาก ทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด , ขาดสถานที่จอดรถ , พื้นที่แออัดเป็นที่รวมของหน่วยราชการต่างๆ และไม่สามารถขยายพื้นที่ รวมทั้งเป็นที่ตั้งไม่เหมาะสมของทุกหน่วยงาน

2. **ความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการของเมืองในอนาคต**
 ร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรตัวอย่าง เห็นว่าควรมีการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการกระจาย
 ทั่วไปในเมืองเช่นในปัจจุบัน เพราะสะดวกในการติดต่อ แต่ ร้อยละ 80 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง
 แสดงความคิดเห็นเป็น 2 ทาง คือ ควรมีการกระจุกตัวของการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการในเมืองและ
 นอกเมือง ร้อยละ 50 และร้อยละ 30 ของจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่าง ตามลำดับ โดยกลุ่มประชากร
 ตัวอย่างที่เห็นว่า ควรมีการกระจุกตัวการใช้ที่ดินในเมือง เพราะสะดวกในการติดต่อและประหยัดงบประมาณ
 ในการก่อสร้างศูนย์ราชการแห่งใหม่ สามารถขยายในแนวตั้งในพื้นที่เดิม ส่วนกลุ่มประชากร
 ตัวอย่างที่เห็นว่าควรกระจายการใช้ที่ดินนอกเมือง โดยเสนอบริเวณทิศใต้ เนื่องจากการคมนาคมสะดวก ,
 มีที่ดินราชพัสดุจำนวนมาก และในปัจจุบันมีหน่วยงานราชการหลายแห่งกำลังขยายตัว

จากการประมวลแบบสอบถาม จำนวน 200 ชุด สรุปได้ว่า กลุ่มประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ของ
 เมืองอุดรธานี เห็นว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจของเมืองหลังจากมีการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ(ไทย - ลาว)
 แล้วก่อให้เกิดผลดีต่อเมือง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการ - นักธุรกิจ และข้าราชการ เห็นว่า จังหวัดอุดร
 ธานีจะมีบทบาทสำคัญในการเป็นเมืองศูนย์กลางทางการลงทุน ซึ่งจะทำให้เมืองอุดรธานีมีการขยายเนื้อ
 เมืองและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการค้าปลีก - การค้าส่งสินค้าตลอดจนการให้บริการใน
 ด้านต่างๆ

การใช้ที่ดินประเภทต่างๆของเมือง ที่ได้จากข้อคิดเห็น คือ การใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม ควร
 ขยายออกไปทางทิศใต้ ทิศเหนือ และทิศตะวันออก ตามลำดับ , การใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมขนาด
 เล็กควรกระจายทั่วไปในชุมชน เพื่อให้บริการแก่ประชากรเมือง ส่วนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ยังต้องใช้
 บริการจากเมืองควรกระจุกอยู่นอกเมือง , การใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ ควรมีการกระจุกตัวในพื้นที่
 เมือง ทางทิศตะวันตก และขยายไปทางทิศใต้ ส่วนการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย ควรขยายอยู่ทางทิศ
 ตะวันออก นอกจากนี้ทิศทางการขยายตัวของเมืองอุดรธานีจะอยู่ในแนวเหนือ - ใต้ หรือตามแนวทางหลวง
 แผ่นดิน หมายเลข 2